

DIALOG PRIVIND GĂGĂUZIA

Consolidarea dialogului, a instituțiilor și a coeziunii sociale în Moldova

CMI susține dialogul privind revitalizarea limbii găgăuze prin intermediul educației

La 29 aprilie 2026, la Chișinău a avut loc Conferința internațională „Păstrarea, dezvoltarea și promovarea limbii găgăuze în spațiul multilingv al Republicii Moldova”.

Conferința a avut ca scop crearea unei platforme de dialog între reprezentanții sectorului educațional, instituțional, științific și ai societății civile, facilitând schimbul de bune practici și formularea de direcții strategice pentru protejarea, revitalizarea și promovarea limbii găgăuze.

„Salut faptul că evenimentul de astăzi urmărește să creeze o platformă de dialog între reprezentanții sectorului educațional, instituțional, științific și ai societății civile pentru a identifica soluții concrete și durabile pentru revitalizarea limbii găgăuze”, a declarat președinta Republicii Moldova, Maia Sandu.

Evenimentul a reunit peste 100 de participanți, printre care cercetători, cadre didactice, experți în politici lingvistice, reprezentanți ai autorităților publice și ai organizațiilor internaționale, precum și experți din Germania, Italia și Kazahstan.

(continuare la pagina 2)

În această ediție

CMI SUSȚINE DIALOGUL PRIVIND
REVITALIZAREA LIMBII GĂGĂUZE PRIN
INTERMEDIUL EDUCAȚIEI

ȘCOALA DE ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ
SUSȚINE DISCUȚIA PRIVIND REFORMA
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE PRIN ABORDĂRI
FUNCȚIONALE

PLATFORMA DE DIALOG CIVIC DIN UTA
GĂGĂUZIA PROMOVEAZĂ DIALOGUL
INCLUZIV PRIVIND REFORMA
ADMINISTRATIVĂ

PROFESIONIȘTII DIN GĂGĂUZIA ÎȘI
CONSOLIDEAZĂ COMPETENȚELE ÎN
UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DE
INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ

FEMEILE DIN GĂGĂUZIA EXPLOREAZĂ ROLUL
LOR ÎN CONSOLIDAREA DIALOGULUI
PRIVIND PACEA ȘI SECURITATEA

CMI A PUBLICAT UN „GHID PRACTIC”
DESPRE UTILIZAREA INSTRUMENTELOR
DIGITALE PENTRU MEDIERE INCLUZIVĂ ÎN
PROCESELE DE PACE

Noutăți privind educația multilingvă

„Responsabilitatea noastră este să continuăm acest efort – nu doar pentru a păstra limba găgăuză, ci și pentru a o face relevantă și atractivă pentru copii și tineri. O limbă trăiește atunci când este utilizată zilnic, cu încredere”, a subliniat ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun.

Conferința a cuprins mese rotunde tematice axate pe educație, politici lingvistice și modele de educație multilingvă.

În plus, discuțiile au inclus prezentări privind experiențele internaționale din Tirolul de Sud, Italia și din regiunea sorabă a Germaniei. Participanții au prezentat inițiative concrete și în curs de desfășurare, precum și cooperarea interinstituțională, care au condus la păstrarea limbilor ladină și, respectiv, sorabă.

„Din perspectiva CMI, promovarea limbii găgăuze reprezintă o investiție directă în coeziunea socială, consolidarea dialogului și dezvoltarea democratică a Republicii Moldova”, a subliniat Natalia Djandjgava, managera de țară, CMI.

În cadrul conferinței, au fost prezentate concluziile preliminare ale unui studiu sociolingvistic privind starea actuală a limbii găgăuze, alături de exemple relevante privind modul în care tehnologiile digitale sunt utilizate pentru promovarea patrimoniului lingvistic și cultural.

Evenimentul a inclus și expoziția „Găgăuzia: identitate și oameni”, care a prezentat patrimoniul cultural și contribuțiile comunității găgăuze.

Conferința s-a încheiat cu o serie de recomandări menite să contribuie la elaborarea de politici publice în domeniile educației și protecției limbilor minoritare. Aceste rezultate vor contribui la consolidarea cooperării între instituții și la dezvoltarea unui cadru coerent de măsuri de sprijinire a limbii găgăuze, în conformitate cu standardele europene și internaționale.

Conferința a fost transmisă online și poate fi vizionată accesând următorul link: <https://youtube.com/live/Mm803cE2BjL>.

Evenimentul a fost coorganizat de CMI – Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării din Republica Moldova, în cooperare cu instituții academice și autorități din Găgăuzia, cu sprijinul Suediei.

Noutăți privind administrația publică

Școala de Administrație Publică susține discuția privind reforma administrației publice prin intermediul abordărilor funcționale

La 10 februarie, Școala de Administrație Publică a Universității de Stat din Moldova a organizat o masă rotundă dedicată promovării reformei administrației publice locale, cu accent special pe modelul Reformei Administrative Funcționale Integrate (RAFI).

Evenimentul a reunit reprezentanți ai mediului academic, autorităților publice centrale și locale, societății civile și ai structurilor asociative ale APL, oferind o platformă pentru un dialog incluziv privind direcțiile strategice ale reformei sectorului.

Discuțiile s-au concentrat asupra modelului RAFI ca soluție de politică publică menită să îmbunătățească funcționalitatea și performanța administrațiilor locale. Modelul promovează tranziția de la reorganizarea structurală către o abordare bazată pe funcții, susținând mecanisme instituționale mai eficiente, consolidarea sustenabilității administrațiilor locale și îmbunătățirea calității serviciilor publice oferite cetățenilor.

Opiniile exprimate în cadrul discuției au constituit o contribuție importantă la perfecționarea propunerilor de politică publică.

Masa rotundă a evidențiat importanța elaborării politicilor bazate pe dovezi și a implicării mai multor actori în procesul decizional pentru dezvoltarea unor reforme eficiente și durabile în domeniul administrației publice locale.

Activitatea face parte din acțiunile planificate în parteneriatul dintre CMI și USM/ȘAP stabilit prin Memorandumul de înțelegere semnat în cadrul proiectului „Dialog privind Găgăuzia”, implementat de CMI cu susținerea Suediei.

Noutăți privind societatea civilă

Platforma de Dialog Civic din UTA Găgăuzia promovează dialogul incluziv privind reforma administrativă

La 4 februarie 2026, Platforma de Dialog Civic - UTA Găgăuzia a marcat o etapă importantă prin lansarea oficială a activităților sale.

Evenimentul a reunit reprezentanți ai societății civile, ai mediului academic, ai autorităților publice locale, ai comunității de afaceri, ai mass-media, precum și ai Ambasadei Suediei la Chișinău, oferind un spațiu structurat pentru un dialog incluziv privind politicile regionale.

În cadrul reuniunii, Platforma a adoptat Regulamentul de funcționare, a instituit mecanismele de coordonare prin alegerea Secretariatului și a Coordonatorului și a inițiat discuții privind reforma administrativ-teritorială din Republica Moldova.

Tot în luna februarie, membrii Platformei au participat la o sesiune tematică dedicată reformei administrativ-teritoriale.

Prezentarea s-a axat pe modelul Reformei Administrative Funcționale Integrate elaborat de Serghei Palihovici, directorul Școlii de Administrație Publică din cadrul Universității de Stat din Moldova.

Participanții au făcut schimb de opinii privind potențialele riscuri și oportunități ale reformei pentru UTA Găgăuzia, subliniind necesitatea alinierii eforturilor de reformă la realitățile locale și a asigurării faptului că soluțiile propuse răspund contextului administrativ și instituțional specific autonomiei.

O atenție deosebită a fost acordată modului în care societatea civilă din Găgăuzia poate contribui la dezbaterile privind reformele aflate în curs de implementare și la elaborarea unor soluții care să reflecte nevoile și realitățile regiunii.

Reuniunea a reconfirmat rolul Platformei de Dialog Civic ca mecanism credibil și incluziv de consultare și cooperare, care permite actorilor implicați să transforme expertiza și dialogul în recomandări concrete de politici publice.

***

Platforma a fost creată în cadrul proiectului „Dialog privind Găgăuzia”, implementat de CMI cu sprijinul Suediei, și funcționează ca un spațiu informal, apolitic și deschis, conceput pentru a consolida participarea civică și pentru a susține procese regionale de elaborare a politicilor mai incluzive și mai responsabile.

Noutăți privind societatea civilă

Profesioniștii din Găgăuzia își consolidează competențele în utilizarea instrumentelor de inteligență artificială

La 12 martie, peste 25 de profesioniști din Găgăuzia au participat la un curs de instruire organizat la Comrat, dedicat utilizării instrumentelor de inteligență artificială în analiză, cercetare și dezvoltarea proiectelor.

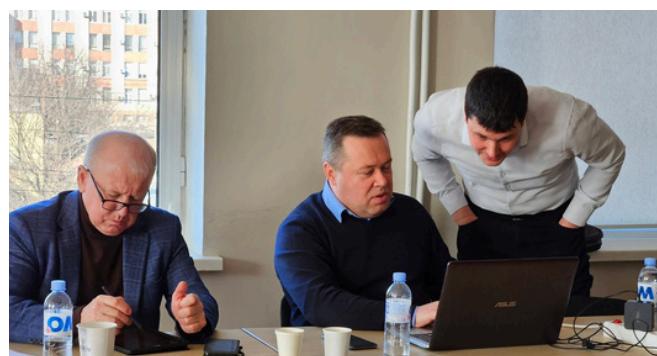
Evenimentul s-a desfășurat în format hibrid, oferind participanților oportunitatea de a explora aplicațiile practice ale tehnologiilor bazate pe inteligență artificială și de a înțelege modul în care aceste instrumente pot îmbunătăți performanța profesională, susține analiza datelor și eficientiza elaborarea și implementarea proiectelor.

Instruirea a reunit membri ai Platformei de Dialog Civic, reprezentanți ai organizațiilor societății civile, autorităților publice și profesioniști din domeniul mass-media, creând un spațiu colaborativ pentru învățare și schimb de experiență privind rolul tehnologiilor emergente în sprijinirea activităților profesionale și a inițiativelor civice.

La sesiune au participat și femei active din autonomie implicate în inițiative legate de agenda Femei, Pace și Securitate, contribuind astfel la promovarea unei participări mai incluzive în activitățile de consolidare a capacităților.

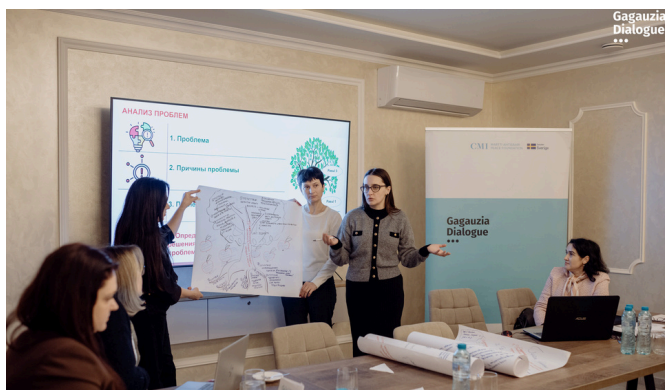
Această activitate a făcut parte dintr-o serie mai amplă de inițiative de dezvoltare a capacităților, menite să consolideze competențele membrilor Platformei de Dialog Civic în diferite domenii.

Prin astfel de inițiative, Platforma continuă să promoveze utilizarea instrumentelor și abordărilor inovatoare care sprijină dialogul, consolidează competențele profesionale și încurajează participarea civică activă în regiune.

Noutăți privind Agenda Femei, Pace și Securitate

Femeile din Găgăuzia explorează rolul lor în consolidarea dialogului privind pacea și securitatea

În perioada 19–20 februarie 2026, un program de instruire de două zile cu tema „Femeile în procesele de pace: nevoi și perspective pentru Găgăuzia” a reunit femei din regiune pentru a explora rolul acestora în promovarea păcii, securității și a unui proces decizional incluziv la nivel local.

Discuțiile au abordat importanța comunicării strategice în consolidarea influenței femeilor în procesele de luare a deciziilor. În cadrul sesiunilor dedicate securității umane, participantele au analizat provocări reale la nivel comunitar și au aplicat instrumente practice pentru identificarea nevoilor, riscurilor și soluțiilor potențiale relevante pentru regiune.

Sesiunile privind cooperarea dintre autorități

și societatea civilă au explorat modalități practice de consolidare a dialogului și de asigurare a unor rezultate concrete, inclusiv prin creșterea participării prin oportunități de instruire, inițiative culturale, reprezentare formală și activități de sensibilizare.

Per ansamblu, programul de două zile a reconfirmat potențialul femeilor din Găgăuzia de a contribui la construirea unei societăți mai sigure, incluzive și cooperative.

Participantele au evidențiat atât relevanța socială, cât și impactul personal al instruirii. După cum s-a subliniat în cadrul discuțiilor, „siguranța începe acasă, iar provocările cu care se confruntă femeile sunt direct legate de bunăstarea întregii comunități.” Reflectând asupra experienței, una dintre participante a menționat: „Am început să îmi văd rolul diferit și am înțeles că vocea mea contează.”

Inițiativa a fost implementată de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare în parteneriat cu CMI. Aceasta contribuie la promovarea agendei Femei, Pace și Securitate prin consolidarea capacităților locale, încurajarea dialogului incluziv și susținerea participării active a femeilor în procesele de luare a deciziilor din regiune.

Noutăți privind CMI - Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari

CMI a publicat un „Ghid practic” despre utilizarea instrumentelor digitale pentru mediere incluzivă în procesele de pace

Tehnologiile digitale transformă procesele de conflict și de pace, având implicații semnificative pentru agenda Femei, Pace și Securitate. În acest context, CMI a organizat un webinar care a reunit experți pentru a discuta dacă inteligența artificială poate face procesele de mediere a păcii mai incluzive și pentru a explora oportunitățile și riscurile pe care tehnologiile digitale le prezintă pentru agenda Femei, Pace și Securitate, precum și implicațiile practice asupra modului în care procesele de mediere sunt concepute și facilitate.

Webinarul a marcat, de asemenea, lansarea noului Ghid Practic privind Incluziunea Digitală destinat mediatorilor (disponibil în limba engleză)

Ghidul practic prezintă principiile și funcțiile-cheie ale incluziunii digitale, cu accent pe modul în care mediatorii le pot aplica în proiectarea proceselor. Publicația evidențiază, totodată, riscurile existente și modalitățile de diminuare a acestora, oferind exemple concrete de utilizare.

Bazându-se pe experiența vastă acumulată în diferite regiuni, experții participanți au împărtășit perspective practice și exemple din Afganistan, Armenia și Sudan.

Discuțiile din cadrul webinarului au evidențiat faptul că abordările digitale reprezintă un instrument valoros complementar altor forme de implicare în procesele de pace. Atunci când sunt utilizate corespunzător, acestea pot contribui la extinderea participării prin implicarea unui număr mai larg de actori, fie prin metode de participare digitală, fie prin utilizarea datelor digitale.

Una dintre concluziile principale ale discuției a fost că abordările digitale sunt cele mai eficiente atunci când completează – și nu înlocuiesc – interacțiunea directă și sunt integrate în strategii politice mai ample.

Webinarul a subliniat, de asemenea, că fiecare context necesită o proiectare atentă și adaptată a proceselor, precum și o evaluare clară a provocărilor și riscurilor, inclusiv a preocupărilor politice și de securitate, a considerentelor etice și a amenințărilor generate de informarea greșită și dezinformare, care pot influența direct încrederea și legitimitatea proceselor de pace.

Gagauzia Dialogue

CMI
MARTTI AHTISAARI
PEACE FOUNDATION

„Sprijinirea dialogului instituționalizat și sustenabil privind UTA Găgăuzia” sau „Dialog privind Găgăuzia” este un proiect care are scopul de a contribui la stabilirea unui dialog constructiv și durabil între autoritățile naționale și locale, prin consolidarea instituțiilor și a capacităților și prin reunirea experților, reprezentanților mediului academic și a altor părți interesate. Proiectul este implementat de CMI – Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari, cu sprijinul Suediei.

Contacte:
Str. Columna 131, Chișinău, Moldova
Oficiul CMI – Martti Ahtisaari Peace Foundation în Republica Moldova
Email: cmi.chisinau@cmi.fi
Web: www.gaguziadiologue.md

Acest buletin informativ a fost elaborat în cadrul proiectului „Sprijinirea dialogului instituționalizat și sustenabil privind UTA Găgăuzia”, implementat de CMI – Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari și finanțat de Suedia. Opiniile exprimate în acest material aparțin autorilor și nu reprezintă pozițiile CMI sau ale Suediei.